

Enköpings kommun
skol.dia@enkoping.se

2019-03-01

1 (20)

Dnr 405-2018:7196

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Fjärdhundraskolan i Enköpings kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Fjärdhundraskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Fjärdhundraskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr *i flera delar* skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tydliggör på vilket sätt skolans organisation ger lärarna förutsättningar att samverka samt att rektorn gör det tydligt vilka roller, mandat, ansvar och mötesstrukturer som finns i skolan.

Undervisning

Undervisningen främjar *i låg utsträckning* elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd samt att lärarna strukturerar undervisningen och tydliggör syftet med lektionerna.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas *i flera delar* av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn i högre utsträckning utformar ett samlat arbete med att skapa studiero för samtliga elever samt att rektorn utvecklar lärarnas ledarskap.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges *i hög utsträckning*.

Uppföljning

Huvudmannen ska **senast den 30 september 2019** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 405-2018:7196) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1

Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar.

Skolinspektionen bedömer följande:

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Rektorn leder lärarnas utveckling av undervisningen samt verkar för elevers lika rätt till en god utbildning, oavsett könstillhörighet.

Rektorn följer kontinuerligt upp och analyserar verksamheten för att få en nulägesbild av kvaliteten i undervisningen. Skolinspektionens granskning visar att rektorn kontinuerligt arbetar med att få en nulägesbild av kvaliteten i undervisningen samt utifrån det följer upp resultaten för verksamheten, och fattar beslut om och planerar för nödvändiga utvecklingsåtgärder. Rektorn skaffar sig denna nulägesbild genom att till exempel delta i möten tillsammans med lärarna samt regelbundet genomföra lektionsbesök. Av Skolinspektionens enkät framgår att en övervägande del av den pedagogiska personalen anser att rektorn har god kunskap om det dagliga arbetet i skolan samt att rektorn tar ansvar för det pedagogiska arbetet på skolan.¹ Skolan har även ett digitalt system där kunskapsresultaten kontinuerligt rapporteras av lärarna så att rektorn kan följa elevernas kunskapsutveckling under terminen. Utöver det har rektorn genomfört en del organisationsförändringar i syfte att utveckla undervisningen och utöka möjligheten för lärarna att få mer tid att samverka. Av skolans egen kvalitetsredovisning framgår att översynen och omstruktureringsarna av organisationen är en del i arbetet med att "överbrygga glapp" mellan olika årskurser för att skapa en så tydlig informationsöverföring som möjligt mellan årskurserna. Nationell statistik visar vidare att andelen elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen är lägre än i riket både i årskurs 6 och i årskurs 9², vilket indikerar att rektorns analys och insatser i syfte att utveckla undervisningen är relevanta och nödvändiga. Rektorn uppger i intervju att hon ser till att

¹ Skolenkäten hösten 2017, enkätresultat för pedagogisk personal grundskola
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>

² Skolblad avseende Fjärdhundraskolan. Skolverket. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokA>

agera så snabbt som möjligt om och när hon tycker att det behövs insatser avseende undervisningens genomförande. Utöver de regelbundna avstämmningar som rektorn har med lärarna har hon gett skolans två förstelärare i uppdrag att följa upp och utveckla undervisningens genomförande. En av förstelärarna har ett specifikt ansvar avseende undervisningens struktur och den andra försteläraren har ansvar för att kontrollera och följa upp elevernas närvaro. Utifrån förstelärarnas arbete har rektorn kunnat få en uppfattning om nuläget där ett identifierat utvecklingsområde i undervisningens genomförande till exempel är att hitta former och metoder för en intresseväckande lektionsinledning.

Rektorn leder och styr frågor som rör skolans strategiska jämställdhetsarbete

Skolinspektionens granskning visar att rektorn bedriver ett strategiskt jämställdhetsarbete i syfte att alla elever, oavsett könstillhörighet, har möjlighet att nå så långt som möjligt i sin utbildning. Av intervjuer framkommer att det finns en medvetenhet hos både elever och personal kring hur eleverna bemöts och bedöms. Av granskningen framkommer även att skolan till exempel har en HBTQ-certifiering³ vilket har ökat kunskaperna kring frågor kring jämställdhetsperspektivet och hur det kan förmedlas. Även ett arbete med "Lika Olika"⁴ har gett personal och elever inblick i och kunskap inom detta område. I intervjuer med rektorn och lärarna framgår även att detta arbete följs upp och organiseras på ett systematiskt sätt vilket gör att rektorn har en god inblick i detta arbete. Eleverna genomför även en enkät där det framkommer hur de upplever skolans arbete med jämställdhet vilket gör att rektorn och lärarna har en inblick i vad de kan behöva göra för insatser.

Rektorn leder och organiserar lärarnas lärande till viss del för att utveckla undervisningens kvalitet

Skolinspektionens granskning visar att rektorn till viss del leder och skapar förutsättningar för kunskapsöverföring och utveckling där lärande står i centrum. Det framgår att rektorn har skapat förutsättningar för lärarna att både samverka och utveckla ett lärande inom organisationen men detta arbete är ännu inte fullt ut implementerat.

³ En kompetensutvecklingsinsats som syftar till att öka kunskaper om och arbeta med normer och värden avseende framförallt hbtq-personer.

⁴ En metod med syfte att arbeta med attityder, minska fördomar och öka toleransen för att minska främlingsfientlighet och utanförskap.

Granskningen visar till exempel att lärarna inte varit delaktiga i någon analys inför den omorganisering som genomförts innevarande läsår och därför saknar kännedom om skälen till den. Att lärarna inte varit delaktiga i det förändringsarbete som rektorn genomdrivit har vidare gjort det otydligt för flertalet lärare hur det är tänkt att de ska använda tiden för att samverka, vilket är en av rektorns intentioner med omorganiseringen. Granskningen visar även att lärarna tycker att det är otydligt vilka mandat och roller personal har i skolan. I intervju med rektorn framgår att obehöriga lärare introduceras genom att rektorn har regelbundna samtal med de som är obehöriga. Rektorn har även i vissa fall delegerat till andra i personalen att ha sådana samtal. Rektorn uppger vidare att hon har en regelbunden kontakt med alla som är nyanställda på skolan. Ett av rektorns prioriterade områden är att rekrytera personal till skolan då det finns ett behov av det. I det arbetet jobbar rektorn särskilt med att tillvarata de resurser som redan finns i skolan.

Eftersom rektorn endast i vissa fall har gjort det tydligt för lärarna hur de kan samverka för att utveckla undervisningen samt att det är otydligt för lärarna vilka roller, mandat och mötesstrukturer skolan har, bedömer Skolinspektionen att skolans ledning och organisation bör utvecklas inom dessa delar. Detta beskrivs närmare under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn tydliggör på vilket sätt skolans organisation ger lärarna förutsättningar att samverka samt att rektorn gör det tydligt vilka roller, mandat, ansvar och mötesstrukturer som finns i skolan.

Av Skolinspektionens granskning framgår att rektorn i högre utsträckning behöver arbeta med att tydliggöra roller, mandat och ansvar samt ge lärarna bättre förutsättningar att samverka med varandra. Av Skollagen 2 kap 9 § framgår att det pedagogiska arbetet ska ledas och samordnas av rektorn samt att rektorn särskilt ska verka för att utbildningen utvecklas. Skolinspektionen vill därför i sammanhanget betona vikten av att rektorn på Fjärdhundraskolan förtydligar skolans organisation för lärarna så att

utbildningen utvecklas på bästa sätt. I läroplanen⁵ framkommer att undervisningen i olika ämnesområden bör samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Det framgår även att personalen ska få den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och lära av varandra. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn på Fjärdhundraskolan i högre utsträckning ger lärarna förutsättningar att samverka i syfte att utveckla undervisningen. Även om rektorn har skapat vissa förutsättningar för lärare att samarbeta i syfte att öka undervisningens kvalitet så behöver rektorn ytterligare tydliggöra organisationens struktur och på vilket sätt det leder till ett lärande i kollegiet samt förutsättningar för lärare att samverka i högre utsträckning.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande:

Undervisningen främjar i låg utsträckning elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden.

Undervisningen innehåller sällan ett aktivt lärarstöd och är sällan varierad, stimulerande och strukturerad eller har en tydlig koppling till de nationella målen för utbildningen

⁵ Förordning (SKOLF5 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Rektors ansvar 2.8 (Lgr 11).

Av Skolinspektionens granskning framkommer att det varierar i vilken utsträckning undervisningen är varierad och stimulerande för eleverna. Skolinspektionens observationer visar vissa exempel på lektioner där läraren hela tiden förklarar för eleverna vad de ska göra och vilka arbetssätt de kan använda sig av. Vid dessa observationer växlar även läraren mellan olika arbetsformer så att eleverna arbetar i helklass varvat med grupparbete och enskilt arbete. Skolinspektionen noterar vidare att läraren vid dessa lektioner är aktiv i att se till att eleverna leds framåt i sin kunskapsutveckling och förstår vad de ska göra samt bibehåller sitt engagemang. Andra observationer visar lektioner där eleverna inledningsvis får en uppgift av läraren vilken de sedan arbetar med enskilt under större delen av lektionen. Skolinspektionen uppfattar även att eleverna vid dessa tillfällen förlorar sitt engagemang och intresse för undervisningen utan att läraren aktivt stöttar eleverna att återigen bli engagerade och intresserade av uppgiften. Eleverna bekräftar detta i intervju med Skolinspektionen och uppger att det är olika i vilken grad lärarna varierar undervisningen samt ser till att eleverna blir engagerade och intresserade. Elever uppger vidare i intervju att vissa lektioner skulle kunna bli mycket mer intressanta medan de tycker att andra lektioner är bra som de är. Eleverna säger även att de på vissa lektioner endast sitter och läser och arbetar enskilt i boken nästan varje lektion fram till att det är prov i ämnet och att detta leder till att de struntar i ämnet samt att det blir tråkigt. Rektorn uppger i intervju att hon känner till de kvalitetsskillnader som finns i undervisningen. Hon uppger vidare att hennes förhoppning är att den nuvarande organiseringen, med åldersblandade klasser och lärararbetslag, kommer att leda till en förbättring inom detta område. Framförallt ser rektorn att lärarna behöver mer utrymme att samverka och komma igång med olika typer av pedagogiska diskussioner i dessa nya konstellationer.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen sällan är strukturerad med ett sammanhängande och logiskt flöde. Skolinspektionens observationer visar visserligen tillfällen då undervisningen är strukturerad, till exempel när olika delmoment och aktiviteter är kopplade till varandra, men detta sker i varierande grad. När lektionerna är strukturerade skapar det ett logiskt och sammanhängande flöde i undervisningen och det är tydligt på vilket sätt olika delmoment och aktiviteter är kopplade till syftet med undervisningen. Andra observerade tillfällen visar en otydlig struktur i undervisningen där eleverna till exempel inte vet varför de ska göra en uppgift eller att läraren inte förklarar syftet med lektionen. Vid dessa tillfällen är det även vanligt att läraren avslutar lektionen med att till exempel säga "Bra jobbat. Nu ska ni få ta rast" utan någon koppling till lektionens innehåll eller vad eleverna har lärt sig. Det är även oklart på vilket sätt lektionerna vid dessa observerade tillfällen kopplas till exempelvis läroplansmål och centralt innehåll. I intervju framkommer även att eleverna inte alltid vet varför de gör en uppgift eller vilka förmågor de ska utveckla på lektionerna.

Eftersom undervisningen endast i vissa fall är varierad, stimulerande och strukturerad bedömer Skolinspektionen att undervisningen bör utvecklas inom dessa delar. Detta beskrivs närmare under avsnittet "Identifierat utvecklingsområde".

Lärarna har ofta höga förväntningar på eleverna men anpassar inte alltid undervisningen så att den blir stimulerande och utmanande för alla elever.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna ofta har höga förväntningar på eleverna och på deras kunskapsutveckling samt att de vanligtvis stärker elevernas självförtroende och vilja att lära. I intervju uppger både lärare och elever att det är ganska vanligt att lärarna kan göra både roliga och intressanta lektioner. Några lektioner sker till exempel utomhus i syfte att aktivera och motivera eleverna. I intervjuer med både elever och lärare framkommer vidare att det är vanligt att lärarna tror på eleverna och deras förmåga att nå längre än de kanske tror, utan att de ställer för höga krav. Ett flertal observationer visar även att lärarna har ett bemötande som stärker elevernas självförtroende så att de kan nå längre i sin kunskapsutveckling. Vissa observationer visar dock på motsatsen, där lärarna har låga förväntningar vilket gör att eleverna inte får tillräckligt utmanande uppgifter. I intervju med eleverna framgår även att det skiljer sig på vilket sätt lärarna har höga eller låga förväntningar på eleverna. Några elever uppger även att skillnaden mellan lärarnas bemötande och förväntningar på eleverna påverkar deras motivation. De uppger att det är svårt att känna sig motiverad när de uppgifter och aktiviteter de utför inte är utformade på ett sådant sätt att de blir intressanta och angelägna för eleverna.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna inte alltid anpassar arbetssätt och innehåll samt stimulerar och utmanar eleverna så att de kan nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. Av Skolinspektionens observationer framgår att det varierar på vilket sätt lärarna anpassar undervisningen så att alla elever får den ledning och stimulans de behöver. Av intervjuer framkommer att några av lärarna sällan tar reda på vilka behov och förutsättningar eleverna har vilket gör att elevernas intressen, erfarenheter och föreställningar inte tas tillvara i undervisningen. I andra intervjuer med lärare framgår att de jobbar mycket med att stimulera eleverna och hitta sätt att arbeta så att de kan möta eleverna på den kunskapsnivå de befinner sig på. Av både observationer och i intervjuer framgår även att ett flertal lärare ofta möter eleverna på den kunskapsnivå de befinner sig. Av ett flertal observationer framkommer dock att det är vanligt att undervisningen handlar om att eleverna på egen hand och enskilt utför de uppgifter de har fått av läraren. Både i intervjuer och observationer framgår att de uppgifter eleverna då gör är av upprepande karaktär och utan olika svårighetsgrader. Vid dessa tillfällen noterar även Skolinspektionen att elever börjar göra andra saker än skolarbetet eller att de börjar prata med varandra och ibland stör andra elever. Av

Skolinspektionens observationer framkommer vidare att det varierar i vilken utsträckning lärarna erbjuder eleverna mer individualiserade uppgifter med fler eller färre utmaningar. Det gör ofta att eleverna blir omotiverade och gör annat som till exempel lägga sig på bänken eller gå runt i klassrummet. I intervju med flera elever framkommer att de vill bli mer utmanade på vissa lektioner så att de kan nå längre i sin kunskapsutveckling. Eleverna säger även att de ibland tycker att eleverna i de yngre årskurserna verkar kunna lika mycket som eleverna i de äldre årskurserna.

Eleverna får delvis reflektera över sitt eget lärande men det saknas metoder för att göra eleverna delaktiga i undervisningen

Skolinspektionens granskning visar att det delvis förekommer att lärarna ser till att eleverna utvecklar sin förmåga att ta ansvar för sitt eget lärande. Granskningen visar även att det varierar i vilken utsträckning lärarna ställer intresseväckande frågor och diskuterar olika möjliga svar på dessa frågor. I intervjuer och av observationer framgår att det är vanligt att det är ett öppet och tillåtande klimat som gör att eleverna känner att de kan framföra sina synpunkter. Bland annat visar observationer att lärarna ibland ställer frågor som väcker elevernas intressen vid lektionens inledning och att eleverna ges möjlighet att reflektera över olika möjliga svar i förhållande till den frågeställning som diskuteras. Vid vissa tillfällen får eleverna även reflektera över sitt lärande genom att läraren avslutar lektionen med att gå igenom vad de har gjort och hur det gick. I intervju uppger dock ett flertal elever att de vill få möjlighet att reflektera ännu mer över sitt lärande och få möjlighet till mer inflytande, så att undervisningen blir mer intressant och relevant för dem. Granskningen visar dock att lärarna inte arbetar systematiskt med att utveckla elevernas förmåga att reflektera över och ta ansvar för sitt eget lärande.

Skolinspektionens granskning visar således att lärarna visserligen ger eleverna visst inflytande i undervisningen, men att det sker med varierande kvalitet. Av granskningen framgår att elevernas reella inflytande, det vill säga det som är verkligt och påtagligt för eleverna, är sällan förekommande. Både i intervjuer och i observationer framgår att det finns tillfällen då eleverna kan få möjlighet att dela med sig av synpunkter och tankar, men att det är sällan som lärarna använder den information de fått av eleverna

i planeringen av undervisningen. Av Skolinspektionens enkät⁶ framgår att ett flertal elever i både årskurs 5 och årskurs 9 upplever att det stämmer ganska dåligt att de får vara med och påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter.

Skolinspektionens observationer visar heller inga exempel på hur lärare stimulerar eleverna att ta aktiv del i planering och utvärdering av de arbetssätt som präglar undervisningen. Det finns i granskningen inga exempel på hur elevernas synpunkter tas tillvara avseende undervisningens genomförande. Flera elever uppger i intervju att de vill att deras synpunkter ska tas tillvara och att lärarna borde lyssna på dem i högre utsträckning.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer

Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn ser till att undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller ett aktivt lärarstöd samt att lärarna strukturerar undervisningen och tydliggör syftet med lektionerna.

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen sällan är varierad, strukturerad eller innehåller ett aktivt lärarstöd samt att det varierar i vilken utsträckning eleverna vet hur undervisningen är kopplad till de nationella målen. I 3 kap 3 § skollagen anges att alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Det framgår även att elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling. Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn tillsammans med lärarna skapar förutsättningar för att göra undervisningen varierad och strukturerad samt att den innehåller ett aktivt lärarstöd. En konsekvens av att undervisningen inte är varierad och stimulerande är att alla elever inte ges möjlighet att tillgodogöra sig innehållet i utbildningen i den utsträckning de har rätt till. I skolförordningens 5 kap 2 § anges att eleverna genom strukturerad undervisning ska ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna ska nå de kunskapskrav som ska uppnås och i

⁶ Skolenkäten hösten 2017, enkätresultat för elever i årskurs 5 och årskurs 9, <https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>

övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. Enligt Skolinspektionen kan detta till exempelvis ske genom att lärarna hela tiden säkerställer att alla elever förstår innehåll och syfte med undervisningen samt att de använder olika förklaringsmodeller för att försäkra sig om att alla elever förstår. Av 1 kap 4 § skollagen framgår vidare att det i utbildningen ska tas hänsyn till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen rekommenderar därför att alla lärare bör ha en kontinuerlig dialog med eleverna för att fånga upp deras frågor och hjälpa dem att komma vidare i sitt skolarbete. Av läroplanen⁷ framgår vidare att lärarna ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan samt att de ska organisera och genomföra arbetet så att eleverna utvecklas efter hela sin förmåga. Läraren har även ett ansvar att genomföra arbetet så att eleverna upplever att kunskap är meningsfullt och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt. Att lärarna ges förutsättningar för diskussioner och att testa olika undervisningspraktiker kan vara en del i att utveckla arbetet med detta, enligt Skolinspektionen, men även kollegial samverkan kan gynna möjligheten för eleverna att känna att undervisningen är meningsfull och intressant. Det är även av vikt att lärarna i sin planering av undervisningen utgår ifrån att eleverna vill och kan lära sig mer.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande:

Utbildningen präglas i flera delar av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete, men utvecklingsområden finns.

⁷ Förordning (SKOLF5 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, 2.2 Kunskaper (Lgr 11).

Skolan arbetar i viss utsträckning samlat för att skapa studiero

Av Skolinspektionens granskning framkommer att det i viss utsträckning finns ett samlat arbete på skolan för att skapa studiero. Granskningen visar dock att det ofta saknas ett tydligt ledarskap i klassrummet så att eleverna kan ägna sig åt skolarbetet under hela lektionen. Ett sådant bristande ledarskap leder även i vissa fall till att elever stör varandra under lektionerna. Av intervjuer med både rektorn och lärarna framgår att de har arbetat mycket med hur de kan skapa studiero i hela skolan. Det finns således ett påbörjat gemensamt helhetsarbete kring detta som alla lärare är delaktiga i. Granskningen visar vidare att lärarna är medvetna om vikten av att planera, genomföra och utvärdera undervisningen i det förebyggande arbetet kring att skapa studiero. Däremot varierar det i vilken utsträckning detta sker, vilket i sin tur beror på de förutsättningar lärarna har i sin specifika situation. Av observationer och i intervjuer framkommer vidare att lärarna agerar på olika sätt när de uppmärksammar om elever blir passiva och omotiverade samt ibland stökiga. Detta leder även till att lärarna lyckas olika bra med att skapa studiero.

Eftersom arbetet med att skapa och upprätthålla studiero endast i vissa delar gör att eleverna kan ägna sig åt skolarbetet på lektionerna bedömer Skolinspektionen att ett arbete behöver inledas avseende det samlade arbetet med att skapa studiero. Detta beskrivs nedan under avsnittet "identifierat utvecklingsområde".

Det finns ett medvetet arbete med att skapa en trygg skola

Av Skolinspektionens granskning framgår att skolan har ett väl utvecklat och främjande arbete för att skapa trygghet som syftar till att stärka respekten för allas lika värde. Skolans personal arbetar på olika sätt för att skapa trygghet i hela skolan och det framkommer även i intervju att det är en skola där majoriteten av eleverna upplever att de känner sig trygga. Bland annat har skolan ett dokument "Fjärdhundralappen" som innefattar de förhållningsregler skolan har avseende tryggheten. Det är även ett dokument som kontinuerligt uppdateras och på så sätt hålls levande. Även i Skolinspektionens enkät⁸ framgår att majoriteten av eleverna känner sig trygga i skolan. Av både intervjuer och i observationer framgår att relationerna mellan skolans personal och

⁸ Skolenkäten hösten 2017, enkätresultat för elever i årskurs 5 och årskurs 9,
<https://www.skolinspektionen.se/sv/Beslut-och-rapporter/>

elever präglas av tillit och att skolmiljön är positiv och ger eleverna goda förutsättningar att nå goda resultat. Granskningen visar även att personalen arbetar med ordning och trygghet under elevernas hela skoldag, både i och utanför det pedagogiska arbetet. I intervju framgår även att så gott som alla lärare tar ett gemensamt ansvar för att upprätthålla trygghet i skolan. Bland annat har lärarna väl inarbetade rutiner för att se till att eleverna är trygga när de ska åka med skolbussen efter skolans slut. På skolan genomförs även en enkät för att mäta tryggheten och en gemensam kartläggning som innefattar skolans alla utrymmen såsom omklädningsrum, övriga utrymmen m. m. Utifrån vad som framkommer i sådana enkäter och kartläggningar vidtar även skolan nödvändiga åtgärder för att öka elevernas upplevelse av tryggheten i skolan inom de områden där elever kan känna sig otrygga.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn i högre utsträckning utformar ett samlat arbete med att skapa studiero för samtliga elever samt att rektorn utvecklar lärarnas ledarskap.

Granskningen visar att rektorn behöver utveckla skolans samlade arbete med att skapa studiero genom att samtliga lärare upprätthåller studiero såväl i lärmiljön som i övriga utrymmen. Av Skolinspektionens rapport *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*⁹ framgår att det är rektorns ansvar att säkerställa att skolans processer, överenskommelser och rutiner är tydliga för lärarna och att det finns väl fungerande forum för lärarna att diskutera och komma överens om viktiga gemensamma strategier och förhållningssätt. Det handlar ytterst om att fånga och förstå den skolkultur som råder. I samma granskning framkommer vidare att lärarna behöver ha ett tydligt ledarskap i klassrummet och se till att eleverna ägnar sig åt skolarbete under lektionerna. I detta kan ingå konkreta saker som att ta ansvar för hur eleverna är placerade i klassrummet eller hur rummet är möblerat. Det kan också handla om bemötandefrågor som att uttrycka tydliga förväntningar, vara en god förebild och genom att uppmärksamma det önskvärda beteendet hos eleverna.

⁹ Skolinspektionen (2014), *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn i högre utsträckning arbetar med att säkerställa att rutiner och arbetsprocesser tydliggörs för lärarna så att de kan komma överens om och diskutera gemensamma strategier och förhållningssätt avseende studieron. Det är vidare av vikt att lärarna blir tydligare i sitt ledarskap så att eleverna ägnar sig åt skolarbete under lektionerna. Detta är även viktigt för att eleverna ska bli tankemässigt utmanade och stimulerade i undervisningen. I Skolinspektionens granskning¹⁰ framkommer att elever som inte blir tankemässigt utmanade och stimulerade på lektionerna riskerar att bli omotiverade, uttråkade och ibland stökiga. Av Skolinspektionens granskning av Fjärdhundraskolan framkommer att lärarna visserligen har inlett ett arbete med att skapa och upprätthålla studiero men att de har olika förhållningssätt avseende detta arbete. Granskningen visar även att elever sällan involveras i detta arbete. Av 5 kap. 3 § skollagen framgår att utbildningen ska utformas på ett sådant sätt att eleverna tillförsäkras en skolmiljö som präglas av studiero. Skolinspektionen rekommenderar således att rektorn inleder ett arbete med att, tillsammans med lärarna, utvärdera undervisningen, i syfte att göra den tankemässigt utmanande och stimulerande, vilket även får goda effekter på studieron.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 13 och 20 a §§ skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Rektorn analyserar och diskuterar lärarnas omdömen och betyg i syfte att säkerställa att det sker en likvärdig bedömning

¹⁰ Skolinspektionen (2014), *Stöd och stimulans i klassrummet – rätten att utvecklas så långt som möjligt*, Rapport 2014:2, Stockholm: Skolinspektionen.

Av Skolinspektionens granskning framkommer att rektorn kontinuerligt följer upp och analyserar lärarnas bedömningar, omdömen samt resultat på nationella prov. I intervju framgår även att rektorn arbetar med att säkerställa att det sker en likvärdig betygssättning på skolan samt att lärarna gör bedömningar på ett likvärdigt sätt. Granskningen visar dock att rektorn inte i lika hög utsträckning arbetar med att ge lärarna förutsättningar att reflektera över eventuella avvikelser i betygssättningen och de bedömningar som görs. Även om rektorn har en god överblick över hur betygen har förändrats över tid så är det viktigt att rektorn tar ett ansvar att se till att lärare har rutiner för och ges möjlighet till att reflektera och analysera omdömen, betyg samt nationella provresultat samt att detta sker ur olika perspektiv. Av nationell statistik framgår att resultaten både i årskurs 6 och årskurs 9 är lägre än i riket. Det framgår även att flickor har högre slutbetyg än pojkar i årskurs 9, men att även dessa resultat är lägre än i riket.¹¹ I intervju uppger rektorn att hon arbetar med olika förbättringsinsatser utifrån den analys som hon har gjort. Bland annat är skolans nya organisering med årskursblandade arbetslag en insats som syftar till att öka lärarnas möjligheter att reflektera och analysera betyg och bedömningar. Detta arbete är dock ännu inte helt implementerat i verksamheten. Rektorn uppger dock i intervju att hon genom de regelbundna avstämningar som genomförs, till exempel "mitterminsavstämningar", avseende elevernas kunskapsresultat, gör att hon håller sig ständigt uppdaterad på vilka insatser som lärarna kan behöva i detta arbete.

Rektorn ger lärarna förutsättningar för att kunna samverka gällande kvalitetssäkring av omdömen och betyg

Av Skolinspektionens granskning framkommer att rektorn ger lärarna förutsättningar att kvalitetssäkra sin egen bedömning bland annat genom att hon ofta är med och resonerar kring bedömningsfrågor. Enköpings kommun har även arbetat med att rätta de nationella proven centralt för att öka medvetenheten och diskutera bedömningsfrågor. Flera lärare i Fjärdhundraskolan har deltagit i sådana centrala rättningstillfällen. I intervju med lärare framkommer vidare att de har deltagit i olika kompetensutvecklingsinsatser angående bedömning och betygssättning för att på sätt bland annat få

¹¹ Skolblad avseende Fjärdhundraskolan. Skolverket. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/statistik/sok-statistik-om-forskola-skola-och-vuxenutbildning?sok=SokA>

tillgång till olika metoder i bedömningsarbetet. Lärarna uppger även att de använder sig av Skolverkets bedömningsstöd i arbetet med bedömning och betygssättning. Av intervjuer framgår vidare att det i vissa ämnen är en utmaning för lärarna att samverka i bedömningsfrågor och inför betygssättning eftersom det är många lärare som saknar en ämneskollega. Rektorn uppger dock i intervju att de nya arbetslagens sammansättning ger fler möjligheter för lärarna att samverka över ämnesgränserna och att det även kommer att gynna de lärare som ensam undervisar i sitt ämne. Detta kommer således även ge lärarna möjlighet att allsidigt utvärdera elevernas kunskaper vid betygssättningen.

På Skolinspektionens vägnar

X Sara Carlsson

Beslutsfattare
Signerat av: Sara Carlsson

X Kajsa Öhman

Föredragande
Signerat av: Kajsa Öhman

I handläggningen av ärendet har även Mats Lindh medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- 14 lektionsobservationer
- 3 gruppintervjuer med elever
- 3 gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten mellan den 4 december 2018 och den 6 december 2018. Besöket genomfördes av Kajsa Öhman och Mats Lindh.

Fjärdhundraskolan är en kommunal grundskola i Enköpings kommun. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-9 samt fritidshem. I skolan går totalt 340 elever enligt skolans egen uppgift.